

Martins Luthers lítla katekismus

Fyrsti høvuðspartur

Hini tíggju boðini

Soleiðis sum ein húsbóndi einfalt eigur at leggja heimafélki sínum tey í huga.

Fyrsta boð: *Tú mást ikki hava aðrar gudar.*

Tað er: Vit eiga fram um alt at óttast og elska Guð og seta alla okkara lít til hansara.

Annað boð: *Tú mást ikki misbrúka navn Harrans Guðs tíns.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki við navni hansara banna, svørja, ganda, ljúgva ella svíkja, men í hvørjari neyð okkara ákalla tað, tilbiðja, lova og takka.

Triðja boð: *Minst til at halda hvíludagin heilagan.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki vanvirða prædikuna og orð hansara, men halda tað heilagt, fegin hoyra og læra tað.

Fjórða boð: *Æra faðir tín og móður tína.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki vanvirða foreldur okkara og harrar okkara ella fáa ilt í tey, men halda tey í æru, tæna teimum, akta, elska og virða tey.

Fimta boð: *Tú mást ikki sláa í hel.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki gera næsta okkara nakran skaða ella nakað

mein á likamið, men hjálpa honum og dugna honum í hvørjari neyð og deyðaváða.

Sætta boð: *Tú mást ikki dríva hor.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit liva siðiliga og sániliga í orði og verki, og at ein og hvør elskar og ærir ektafelaga sín.

Sjeynda boð: *Tú mást ikki stjála.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki taka frá næsta okkara pengar ella ognarlutir hansara, og ikki heldur draga teir undir okkum við følskum vørum ella øðrum sviki, men hjálpa honum at fremja atvinnu sína og at hava tað, ið hann eigur.

Áttanda boð: *Tú mást ikki bera falskan vitnisburð ímóti næsta tínum.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki ljúgva upp á næsta okkara, ikki svíkja hann, baktala hann ella spilla hann út; men vit eiga at umbera hann, tala gott um hann og taka alt væl upp og leggja tað besta í alt.

Níggjunda boð: *Tú mást ikki girnast hús næsta tíns.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit ikki við list tráa eftir arvi ella húsi næsta okkara og við eiti av rætti draga tað undir okkum, men hjálpa honum og dugna honum, so at hann kann hava tað.

Tíggjunda boð: *Tú mást ikki girnast konu næsta tíns, ikki húskall ella arbeiðskonu hansara, ikki fæ hansara ella nakað, sum næsti tín eigur.*

Tað er: Vit eiga at óttast og elska Guð, so at vit

ikki lokka ella noyða konu, arbeiðisfólk ella fæ frá næsta okkara, men halda tey til at verða og at gera tað, ið tey eiga at gera.

Hvat sigur nú Guð um øll hesi boð?

Hann sigur soleiðis: Eg, Harrin Guð tín, eri ein vandin Guð, sum heimsøkir misgerðir fedra á børn til triðja og fjórða lið, teirra, ið meg hata; men teimum, ið meg elska og halda boð míni, teimum geri eg væl ímóti í túsunda lið.

Tað er: Guð hóttir við at revsa øll tey, ið bróta hesi boð. Tí eiga vit at óttast vreiði hansara og ikki gera ímóti teimum. Men hann lovar øllum, ið halda hesi boð, náði og alt gott. Tí eiga vit eisini at elska hann og líta á hann og fegin gera eftir boðum hansara.

Annar høvuðspartur Trúgvín

Soleiðis sum ein húsbóndi einfalt eigur at leggja heimafólki sínum hana í huga.

Fyrsta grein: *Um skapanina*

Eg trúgvi á Guð faðir, hin alvalda, skapara himins og jarðar.

Tað er: Eg trúgvi, at Guð hevur skapað meg eins og allar skapningar: at hann hevur givið mær likam og sál, eygu, oyru og allar limir, vit og allar sansar, og enn uppiheldur øllum hesum; at hann gevur klæði og skógvar, mat og drekka, hús og heim, konu og børn, mark, fæ og alt gott; at hann

ríkliga og dagliga syrgir fyri øllum, ið mær tørvast fyri hetta likam og lív, varðar meg fyri øllum vanda, bjargar mær úr øllum illum og vakir yvir mær; og alt hetta eina av faðirligari, guddómligari góðsku og miskunn, uttan at tað er mær nakað at takka, og at eg eri tess verður. Fyri alt hetta eigi eg at takka og prísar honum og at tæna honum og vera honum lýðin. Sanniliga er tað satt.

Onnur grein: *Um endurloysanina*

Eg trúgvi á Jesus Krist, Guðs einborna son, várar harra, sum er gitin av heilagum anda, borin í heim av Mariu moy, pínslaður undir Pontiusi Pilatusi, krossfestur, deyður og jarðaður, niðurfarin til heljar, triðja dagin staðin upp frá deyðum, farin til himmals, sitandi við høgru hond Guðs faðirs hins alvalda, haðani hann kemur at døma livandi og deyð.

Tað er: Eg trúgvi, at Jesus Kristus, ið er sannur Guð, føddur av faðirinum í upphavi, og eisini sannur maður, føddur av Mariu moy, er harri mín, sum hevur endurloyst meg farnu og dømdu menniskju, bjargað og vunnið meg frá øllum syndum, frá deyðanum og frá djevulsins valdi, ikki við gulli ella silvuri, men við sínum heilaga, dýrabæra blóði og við síni sakleysu pínslu og deyða, fyri at eg með alla skal vera hansara og í ríki hansara liva undir honum og tæna honum í ævigum rættlæti, sakloysi og sælu, líkasum hann er staðin upp frá deyðum, livir og ræður um allar ævir. Sanniliga er tað satt.

Triðja grein: *Um halganina*

Eg trúgvi á heilagan anda, eina heilaga almenna kirkju, samfelag teirra heilagu, fyrigeving synd-

anna, uppreisn líkamsins og lív um aldur og ævir.

Amen.

Tað er: Eg trúgvi, at eg ikki av egnum viti ella mátti kann trúgva á Jesus Krist, harra mín, ella koma til hansara; men tað er hin heilagi andin, sum hevur kallað meg við evangeliinum, hevur lýst mær við gávum sínum, hevur halgað meg og hildið mær uppi í teirri rættu trúnni, líkasum hann kallar, savnar, upplýsir, halgar alt hitt kristna kirkjuliðið í heiminum og heldur tí uppi í Jesusi Kristi við teirri sonnu, einastu trúnni. Í hesum kristna kirkjuliði fyrigevur hann dagliga mær og øllum teimum trúgvandi alla synd ríkliga og vil á evsta degi vekja okkum øll upp úr deyða og geva mær og øllum, ið trúgva á Krist, eitt ævigt lív. Sanniliga er tað satt.

Triði høvuðspartur Faðirvár

Soleiðis sum ein húsbóndi einfalt eigur at leggja heimafolk sínum tað í huga.

Faðir vár, tú sum ert í himlunum.

Tað er: Guð vil hervið fáa okkum at trúgva, at hann er rætti faðir okkara, og at vit eru rættu børn hansara, fyri at vit í troysti og fullum áliti skulu biðja til hansara, eins og børn hugað biðja foreldur síni um okkurt.

Fyrsta bøn: *Heilagt verði navn títt!*

Tað er: Guðs navn er væl heilagt í sjálvum sær; men vit biðja í hesi bøn, at tað eisini má verða heilagt hjá okkum.

Hvussu verður tað? Tá ið Guðs orð verður lært reint og rætt, og vit eisini liva heilagt hareftir sum Guðs børn. Til tess hjálp okkum, kæri faðir á himni! Men tann, ið lærir og livir øðrvísi, enn Guðs orð lærir, hann vanhalgar Guðs navn okkara millum. Varða okkum frá tí, himmalski faðir!

Onnur bøn: *Komi ríki títt!*

Tað er: Guðs ríki kemur av sjálvum sær uttan bøn okkara; men vit biðja í hesi bøn, at tað eisini má koma til okkara.

Hvussu verður tað? Tá ið himmalski faðirinn gevur okkum heilaga anda sín, so at vit við náði hansara trúgva hansara heilagu orðum og liva í gudsótta ævi okkara her og í himni um allar ævir.

Triðja bøn: *Verði vilji tín sum í himli so á jørð!*

Tað er: Guðs góði, miskunnsami vilji verður væl uttan bøn okkara; men vit biðja í hesi bøn, at hann eisini má verða hjá okkum.

Hvussu verður tað? Tá ið Guð villir og forðar øllum illum ráðum og royndum, ið ikki vilja lata okkum halga navn hansara og ikki lata ríki hansara koma (slíkt er djevulsins, heimsins og holds okkara vilji), og tá ið hann har afturímóti styrkir og varðveitir okkum føst í orði sínum og í

trúnni til okkara síðstu stund. Hetta er hansara miskunnsami og góði vilji.

Fjórða bøn: *Gev okkum í dag okkara dagliga breyð!*

Tað er: Guð gevur væl dagligt breyð, eisini uttan bøn okkara, enntá øllum óndum menniskjum; men vit biðja í hesi bøn, at vit mega meta tað og taka ímóti okkara dagliga breyði við tökk.

Hvat meinast so við dagligt breyð? Alt tað, ið okkum tørvast til lívsins uppihald, til dømis matur, drekka, klæði, skógvar, hús, heim, mark, fæ, peningur, góðs, góður ektafelagi, góð børn, góð arbeiðisfólk, góð trúføst yvirvøld, gott stýrslag í landinum, gott veðurlag, friður, heilsa, góðir siðir, æra, góðir vinir, trúgvir grannar og tesslíka.

Fimta bøn: *Og fyrigev okkum skuldir okkara, so sum vit eisini fyrigeva skuldarum okkara!*

Tað er: Vit biðja í hesi bøn, at himmalski faðirin ikki vil líta at syndum okkara og fyri teirra skuld sýta bøn okkara. Tí vit eru einkis verð av tí, sum vit biðja um, og eiga tað heldur ikki uppiborið; men vit biðja, at hann vil geva okkum tað alt samalt av náði, tí at vit synda dagliga nógv og eiga einki annað at fáa uttan revsing. So vilja vit eisini av hjarta fyrigeva og fegin gera væl ímóti teimum, ið gera illa ímóti okkum.

Sætta bøn: *Og leið okkum ikki í freistingar!*

Tað er: Guð freistar væl ongan, men vit biðja í hesi bøn, at hann vil varða og verja okkum, fyri

at djevulin, heimurin og hold okkara ikki skulu svíkja okkum ella villa okkum til vantrúgv, vónloysi og aðra vanvirðiliga synd og last, men um vit soleiðis verða freistað, at vit kortini til síðst mega vinna og fáa sigur.

Sjeynda bøn: *Men frels okkum frá tí illa!*

Tað er: Vit biðja í hesi bøn sum undir einum, at himmalski faðirin vil frelsa okkum frá alskyns illum til likams og sálar, ognar og æru, og til síðst, tá ið okkara tíð kemur, veita okkum eina sæla burturferð og av náði taka okkum frá hesum neyðardali til sín á himni.

Amen!

Tað er: At eg skal vera vísur í, at hesar bønir eru himmalska faðirinum væl toknaðar og av honum bønhojrdar; tí hann hevur sjálvur boðið okkum at biðja soleiðis og lovað, at hann vil bønhojra okkum. Amen, amen! Tað merkir: Ja, ja, tað skal soleiðis verða.

Fjórði høvuðspartur Hins heilaga dóps sakramenti

Soleiðis sum ein húsbóndi einfalt eigur at leggja heimafólki sínum tað í huga.

Í fyrsta lagi: *Hvat er dópurin?*

Dópurin er ikki vatn einsamalt, men vatnið, skilað til í Guðs boði og sameint við Guðs orði.

Hvat er so hetta fyri Guðs orð? Um hetta sigur vár harri Kristus hjá Matteusi í seinasta kapitli:

Farið tí og geri øll fólkasløgini til lærusveinar mínar, við tað at tit doypa tey til navns faðirsins og sonarins og hins heilaga anda.

Í øðrum lagi: *Hvat gevur ella gagnar dópurin?*

Hann virkar fyrigeving syndanna, loysir frá deyð-
anum og djevulinum og gevur øllum teimum, ið
hesum trúgva, hina ævigu sælu, soleiðis sum
Guðs orð og fyrjálttan ljóða.

Hvat er so hetta fyri Guðs orð og fyrjálttan hans-
ara? Um hetta sigur vár harri Kristus hjá
Markusi í seinasta kapitli:

Tann, ið trýr og verður doyptur, skal verða
frelstur; men tann, ið ikki trýr, skal verða døm-
ur.

Í triðja lagi: *Hvussu kann vatn avrika slík stór
verk?*

Vatn avrikar tey vissuliga ikki, men Guðs orð,
sum er í og við vatninum, og trúgvín, ið lítur á
Guðs orðið, ið er sameint við vatninum. Tí uttan
Guðs orð er vatnið bert vatn og eingin dópur;
men við Guðs orði er tað ein dópur, tað er: eitt
náðiríkt lívsins vatn og eitt endurføðingarinnar
bað í hinum heilaga anda, soleiðis sum Paulus
ápostul sigur til Titusar í triðja kapitli: Hann
frelsti okkum við endurføðingarinnar baði og við
endurnýggjanini í hinum heilaga anda, sum
hann ríkliga úthelti yvir okkum fyri Jesus Krist,
frelsara okkara, fyri at vit, rættvísgjørd av náði

hansara, skuldu í vónini verða arvingar til ævigt lív.

Hetta er sonn tala.

Í fjórða lagi: *Hvat er so vatnið í dópinum eitt tekin um?*

Tað merkir, at hin gamli Ádam í okkum eigur at fara undir við dagligari iðran og bót og at verða dripin við øllum syndum og óndum lystum, og at harafturímóti hin nýggja menniskjan dagliga eigur at koma undan og at reisast upp at liva um ævir fyri Guði í rættvísi og reinleika.

Hvar stendur tað skrivað? Paulus ápostul sigur til Rómverja í sætta kapitli: Vit eru tí grivin við honum við dópinum til deyðans, til tess at eins og Kristus varð vaktur upp frá deyðum við dýrd faðirsins, soleiðis skulu vit eisini ganga í nýggjum levnaði.

Fimti høvuðspartur Altarsins sakramenti

Soleiðis sum ein húsbóndi einfalt eigur at leggja heimafólki sínum tað í huga.

Hvat er altarsins sakramenti?

Tað er várs harra Jesu Krists sanna likam og blóð, undir breyði og víni, fyriskipað av Kristi sjálvum fyri okkum kristnum at eta og drekka.

Hvar stendur tað skrivað?

Soleiðis skriva hinir heilagu evangelistarnir Matteus, Markus og Lukas og Paulus ápostul:

Vár harri Jesus Kristus á teirri nátt, sum hann svikin varð, tók hann breyðið, takkaði og breyt tað, gav lærusveinum sínum tað og segði: Takið hetta og etið tað; hetta er likam mítt, sum fyri tykkum verður givið. Gerið hetta til mínar áminningar!

Somuleiðis tók hann eisini kalikin aftan á kvøldmáltíðina, takkaði, gav teimum og segði: Drekið allir her av; hesin kalikur er hin nýggi sáttmálin í blóði mínum, sum fyri tykkum verður úthelt til fyrigevingar syndanna. Gerið hetta, so ofta sum tit tað drekka, til mínar áminningar.

Hvat gagnar tað soleiðis at eta og drekka?

Tað gera hesi orð kunnugt: Tað verður givið og úthelt fyri tykkum til fyrigevingar syndanna.

Við hesum orðum verða okkum nevnliga givin í sakramentinum fyrigeving syndanna, lív og sæla. Tí har sum fyrigeving syndanna er, har er eisini lív og sæla.

Hvussu kann likamlig etan og drekkan avrika so stór verk?

At eta og drekka avrikar tað vissuliga ikki, men tað, ið avrikar tað, eru hesi orð: Tað verður givið og úthelt fyri tykkum til fyrigevingar syndanna. Tí at hesi orð eru saman við teirri likamligu etan og drekkan aðalmálið í sakramentinum, og tann, ið trýr hesum orðum, hann hevur tað, ið tey siga, og sum tey ljóða, nevnliga fyrigeving syndanna.

Hvør tekur so við hesum sakramenti virðiliga?

At fasta og at bógva likam sítt til er væl ein góður útvortis siður; men tann er av sonnum verðigur og væl skikkaður, ið hevur trúna á hesi orð: Tað verður givið og úthelt fyri tykkum til fyrigevingar syndanna. Men tann, ið ikki trýr hesum orðum ella ivast, hann er óverðigur og óskikkaður; tí at hetta orðið »fyri tykkum« krevur fram um alt trúgvandi hjørtu.